

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozhodl soudcem Jaroslavem Vávrou ve věci

žalobkyně: O. L.
státní příslušnost: Ruská federace
proti
žalovanému: Ministerstvo vnitra, IČ 00007064
sídlem Nad štolou 3, 170 00 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 9. 2023, č. j. OAM-344/ZA-ZA12-P15-2022

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. V této věci mezinárodní ochrany se soud zabývá především tím, zda státní příslušnici Ruské federace hrozí v této zemi skutečně nebezpečí vážné újmy z důvodu předchozího dlouhodobého pobytu na Ukrajině.

I. Vymezení věci

2. Žalobkyně podala u soudu žalobu proti shora označenému rozhodnutí, kterým žalovaný rozhodl o žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany tak, že mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v rozhodném znění (dále jen „zákon o azylu“), se žalobkyni neuděluje.

II. Obsah žaloby

3. Žalobkyně v žalobě navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
4. Předně žalobkyně zdůraznila, že od roku 1994 žije na Ukrajině, od roku 2000 tam má trvalý pobyt. Na území Ruské federace sice pobývají její rodinní příslušníci, poslední kontakt s nimi však proběhl v roce 2020. Zároveň žalobkyně nemá na území Ruské federace zajištěno zázemí, zejména bydlení a zaměstnání. Nedisponuje tak dostatkem peněžních prostředků pro zabezpečení základních životních potřeb po návratu do Ruské federace. Proto je naplněna zákonná podmínka pro to, aby byl žalobkyni udělen humanitární azyl. Žalobkyně také poukázala na to, že si byla dne 23. 2. 2022 zjišťovat v X informace ohledně možnosti získání ukrajinského občanství, kvůli válce si však již nestihla podat žádost.
5. Dále žalobkyně uvedla, že v souvislosti s rusko-ukrajinským konfliktem není postaveno najisto to, jak bude Ruská federace s žalobkyní po jejím dlouhodobém pobytu v zahraničí zacházet. Navrácením žalobkyně do Ruské federace by Česká republika porušila své mezinárodní závazky, neboť dle Všeobecné deklarace lidských práv a Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod je povinna chránit život žalobkyně. Z důvodu dlouhodobého pobytu na Ukrajině by žalobkyni v případě jejího navrácení hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy, byl proto naplněn důvod pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1, odst. 2 písm. c) zákona o azylu.

III. Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný ve vyjádření k žalobě navrhl, aby soud žalobu zamítl. Podotkl, že tvrzeným důvodem žádosti o mezinárodní ochranu je snaha žalobkyně legalizovat si pobyt na území České republiky a je tedy třeba, aby žalobkyně řešila svoji situaci v souladu se zákonem o pobytu cizinců.
7. Dále žalovaný poukázal na to, že žalobkyně obavu z návratu do Ruské federace z důvodu dlouhodobého pobytu mimo její území v průběhu správního řízení nevyjádřila. Žalovanému však není známo, že by Ruská federace perzekuovala své občany z uvedeného důvodu. Žalobkyně své obavy nijak neprokazuje a nekonkretizuje vzhledem ke své osobě, jde tedy o obavy nepodložené. K dalším tvrzením žalobkyně pak žalovaný odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí.

IV. Posouzení věci soudem

8. Soud v řízení vedeném podle ust. § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v rozhodném znění (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů.
9. Žaloba není důvodná.
10. Před samotným vypořádáním žalobních námitek považuje soud za vhodné uvést, že rozsah přezkumu napadeného rozhodnutí je vymezen žalobními body, jimiž žalobkyně konkretizuje svá tvrzení ve vztahu k namítanému porušení zákona. Z tohoto důvodu obsah a kvalita žaloby, resp. žalobních bodů, předurčují obsah a kvalitu rozhodnutí soudu. Čím je žalobní bod obecnější, tím obecněji k němu může správní soud přistoupit a

posuzovat jej (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008–78, zejména bod 32; rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz).

11. Přitom platí, že uvedení nových důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v soudním řízení je možné jen tehdy, pokud je žadatel o mezinárodní ochranu nemohl uvést již v řízení před správním orgánem bez vlastního zavinění. Půjde zejména o takové skutečnosti, které nastaly až v průběhu soudního řízení nebo takové, které žadateli ve fázi správního řízení nebyly známy. Dále půjde o situace, kdy žadatel nemusel pochopit relevanci některých skutečností pro žádost o mezinárodní ochranu nebo kdy trauma, stud nebo jiné zábrany mohly zabránit úplnému ústnímu svědectví při osobním pohovoru (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16, bod 31).
12. Soud považuje za nutné též předesíit, že předmětem řízení o udělení mezinárodní ochrany je pouze posouzení nutnosti poskytnutí mezinárodní ochrany proti zemi původu a nikoli proti třetímu státu. Podle zákona o azylu se zemí původu rozumí stát, jehož občanství cizinec žádající poskytnutí ochrany má, popřípadě je-li osobou bez státního občanství, stát jeho posledního trvalého bydliště. V posuzovaném případě má žalobkyně ruské státní občanství. Zemí původu, vůči které se posuzuje její žádost o poskytnutí mezinárodní ochrany, je tedy Ruská federace, jak správně uzavřel žalovaný. Pro posouzení žádosti žalobkyně se tak za její vlast považuje Ruská federace, již je státní občankou. Obavy žalobkyně z újmy, která by jí mohla vzniknout v důsledku válečného konfliktu mezi Ruskou federací a Ukrajinou v případě, že by se vrátila na území Ukrajiny, nemohou být proto v tomto kontextu významné (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2023, č. j. 7 Azs 34/2023–73, body 15, 16). Stejně tak nemůže být pro tyto účely významný subjektivní vztah žalobkyně k této zemi či k zemi původu.

IV.a. K § 12 písm. a), b) zákona o azylu – pronásledování či odůvodněný strach z pronásledování

13. Mezinárodní ochranu lze poskytnout buď ve formě azylu, nebo doplňkové ochrany. Důvody pro poskytnutí první ze zmíněných forem mezinárodní ochrany jsou stanoveny především v § 12 zákona o azylu, podle něž *„azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec*
a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo
b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.“
14. Pronásledováním se podle § 2 odst. 4 zákona o azylu rozumí *„závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, které ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.“* Původcem pronásledování nebo vážné újmy se podle § 2 odst. 6 zákona o azylu rozumí *„státní orgán, strana nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu, jehož je cizinec státním občanem nebo v němž měla osoba bez státního občanství poslední trvalé bydliště. Původcem pronásledování nebo vážné újmy se rozumí i soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně*

mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu.“

15. Soud souhlasí se závěrem žalovaného, že žalobkyně v průběhu správního řízení neuvedla žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno učinit závěr, že vyvíjela ve své vlasti činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, za kterou by byla azylově relevantním způsobem pronásledována. Žalobkyně neuvedla členství v politické straně, ani žádné jiné politické aktivity. Soudu tedy nezbývá než shodně se žalovaným konstatovat, že žalobkyně nebyla ve vlasti pronásledována pro vyvíjení činnosti směřující k uplatňování politických práv a svobod. Udělení azylu z tohoto důvodu tak není namístě a žalovaný o neudělení rozhodl správně.
16. Soud se dále zabýval otázkou naplnění podmínek pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalobkyně během správního řízení neuvedla žádné důvody, které by vypovídaly o její obavě z pronásledování z důvodů taxativně vymezených v § 12 písm. b). Uvedla, že neměla v Ruské federaci problémy se státními orgány či bezpečnostními složkami nebo problémy kvůli své rase, národnosti, náboženství, pohlaví, příslušnosti k sociální skupině či politickému přesvědčení. Vyjádřila se sice tak, že se cítí být ukrajinské národnosti, soud však neshledal, že by žalobkyně měla odůvodněný strach z pronásledování z tohoto důvodu (viz bod 35 níže). Dále žalobkyně vyloučila, že by byla v Ruské federaci trestně stíhána nebo měla problémy s překračováním ruských hranic. Uvedla, že nic konkrétního, co by jí v Ruské federaci hrozilo, není. Soud ani jinak na základě obsahu spisu nedospěl k závěru, že by žalobkyni hrozilo v případě návratu do vlasti pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu. Ve shodě se žalovaným proto soud neshledal u žalobkyně naplnění podmínek pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

IV.b. K § 13, § 14 zákona o azylu – azyl za účelem sloučení rodiny, humanitární azyl

17. Důvody svědčící pro udělení azylu z důvodu uvedeného v § 13 zákona o azylu (azyl za účelem sloučení rodiny) nebyly v řízení zjištěny ani nebyly žalobkyní tvrzeny. Soud proto v obecné rovině konstatuje, že rozhodnutí žalovaného i v tomto směru považuje za správné, zákonné, zjištěným informacím odpovídající a taktéž náležitě odůvodněné.
18. Pokud jde o otázku udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, soud předně odkazuje na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, ze které vyplývá, že smyslem institutu humanitárního azylu je, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Na udělení humanitárního azylu není právní nárok, jeho udělení je záležitostí správního uvážení žalovaného a rozhodnutí o něm podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda správní orgán nevybočil z mezí správního uvážení stanovených zákonem nebo jej nezneužil (srov.

např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004–55, a ze dne 12. 6. 2020, č. j. 5 Azs 146/2018–43, bod 51).

19. Ve správním řízení nebyly žalobkyní tvrzeny důvody pro udělení humanitárního azylu. Žalovaný nezjistil jakékoli mimořádné okolnosti svědčící pro jeho udělení. Poukázal na to, že žalobkyně je schopna zajistit si své životní potřeby prací, a to s ohledem na její věk a zdravotní stav (žalobkyně v rámci pohovoru uvedla, že je zcela zdráva). Dále žalovaný zmínil rodinné vazby žalobkyně na území Ruské federace a správně konstatoval, že existenci rodinných vazeb na území České republiky (skutečnost, že žalobkyně má na území České republiky partnera) nelze považovat za důvod pro udělení humanitárního azylu. Soud má za to, že žalovaný zohlednil veškeré jemu známé skutečnosti, které by mohly mít význam v kontextu posouzení důvodu pro udělení humanitárního azylu. Zároveň v průběhu správního řízení nevyšla najevo žádná skutečnost, která by byla natolik závažná, že by bylo zjevně „nehumánní“ azyl žalobkyni neposkytnout. Žalovaný tedy nevybočil z mezí správního uvážení ani jej nezneužil.
20. V žalobě žalobkyně uvedla, že důvod zvláštního zřetele hodný spatřuje v tom, že nemá žádnou vazbu na Ruskou federaci kromě svých rodinných příslušníků tam žijících, neměla by po svém návratu kde bydlet, neměla by práci a nemohla by tak uspokojit své základní životní potřeby. V tomto ohledu je nutno znovu zdůraznit, že v kontextu humanitárního azylu je soud oprávněn přezkoumat toliko to, zda se žalovaný při svých úvahách neodchýlil od mezí a hledisek stanovených zákonem. Na tvrzení žalobkyně lze odpovědět již tím, co žalovaný uvedl v napadeném rozhodnutí. Žalobkyně netvrdí novou skutečnost, která by již žalovaným v napadeném rozhodnutí, byť implicitně, nebyla vypořádána. Vzhledem k uvedenému není dané tvrzení způsobilé zpochybnit závěr soudu o tom, že žalovaný z mezí správního uvážení nevybočil a ani jej nezneužil.
21. Pokud tedy žalovaný uvedl, že při posouzení rodinné, sociální, ekonomické situace, zdravotního stavu a věku žalobkyně neshledal důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu, soud považuje učiněný závěr s ohledem na shora uvedené za správný.

IV.c. K § 14a, § 14b zákona o azylu – doplňková ochrana

22. Soud dále zvažoval, zda byly naplněny podmínky pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu.
23. Důvody pro udělení doplňkové ochrany jsou uvedeny v ustanovení § 14a a § 14b zákona o azylu.

Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu „*doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*“

Podle § 14a odst. 2 zákona o azylu „*za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje*

a) uložení nebo vykonání trestu smrti,

- b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,*
c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo
d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.“

Důvody dle § 14a odst. 1, 2 písm. a), b) zákona o azylu

24. Pokud jde o důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1, 2 písm. a) zákona o azylu, nebyly v průběhu řízení shledány žádné skutečnosti, které by osvědčovaly hrozbu uložení či vykonání trestu smrti. Žalovaný tak správně neshledal podmínky pro udělení doplňkové ochrany z tohoto důvodu.
25. Co se týče důvodu pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1, 2 písm. b) zákona o azylu, žalovaný správně poukázal na skutečnost, že doplňkovou ochranu lze dle tohoto ustanovení poskytnout pouze tam, kde nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání hrozí reálně a bezprostředně. Z výpovědi žalobkyně přitom vyplynulo, že neměla během svého pobytu v Ruské federaci žádné problémy s ruskými státními orgány či bezpečnostními složkami, nebyla nikdy trestně stíhána, neměla žádné problémy s cestováním do a z Ruské federace. Neuvedla ani jiné skutečnosti, z nichž by plynulo, že by jí v případě návratu do Ruské federace hrozilo přímé a bezprostřední nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. Ačkoli lze situaci v Ruské federaci ohledně ochrany lidských práv považovat za problematickou, nelze z toho obecně vyvozovat, že by všichni obyvatelé země byli vystaveni azylově relevantnímu zacházení. V daném případě tedy nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by vedly k závěru, že by žalobkyně mohla být vystavena vážné újmě ve smyslu uvedeného ustanovení.

Důvod dle § 14a odst. 1, 2 písm. c) zákona o azylu

26. Jde-li o důvod pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1, 2 písm. c) zákona o azylu, žalobkyně uvedla v žalobě nad rámec toho, co uvedla ve správním řízení, nové tvrzení, že by jí měla být udělena doplňková ochrana dle tohoto ustanovení, neboť není jisté, jak bude se žalobkyní po jejím návratu do Ruské federace z důvodu jejího dlouhodobého pobytu na Ukrajině zacházeno. Soud vychází z toho, že žalobkyně mohla toto tvrzení uvést již v průběhu správního řízení. Dotazy správního orgánu v průběhu pohovoru totiž směřovaly především k Ruské federaci (k tomu, zda žalobkyně měla v tomto státě nějaké problémy se státními orgány, zda je tam trestně stíhána či měla problémy kvůli své rase, národnosti, náboženství atd.). Žalobkyně si je zároveň vědoma, že je občankou Ruské federace (uvedla tak v rámci poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu i v rámci pohovoru). Na druhou stranu soud přihlédl ke skutečnosti, že žalobkyně jako důvod pro udělení mezinárodní ochrany uvedla ve správním řízení především skutečnost, že na Ukrajině probíhá válka, a to jak v rámci poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu, tak v rámci pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu. V rámci pohovoru vyjádřila, že by se v případě konce války vracela na Ukrajinu. Žalobkyně není právně zastoupena, přičemž z protokolu o pohovoru nevyplývá, že by jí byla výslovně vysvětlena skutečnost uvedená v bodě 12 tohoto rozsudku (tedy že důvody pro udělení mezinárodní ochrany se posuzují toliko ve vztahu k zemi původu, tj. v případě žalobkyně ve vztahu k Ruské federaci). Soud se proto žalobním tvrzením zabýval.

27. Z aktuálních zpráv o zemi původu žalobkyně, které jsou součástí správního spisu, vyplývá, že bezpečnostní situace je na většině území Ruské federace stabilní. V souvislosti s invazí na Ukrajinu dochází k omezenému počtu bezpečnostních incidentů na území v bezprostřední blízkosti hranic s Ukrajinou, v Kurské, Bělorodské a Brjanské oblasti. K části z nich se přihlásily ukrajinské jednotky, část z nich byla považována za cílenou provokaci ruských bezpečnostních složek. V souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu došlo k řadě protestů napříč zemí a současně k přijetí nového legislativního rámce pro potlačení protestů. Kromě případů rozsáhlých zatýkání dochází k zadržení jednotek až desítek nepohodlných osob měsíčně, např. členů opozice, aktivistů nebo novinářů. Ve většině případů využívaly úřady ke kriminalizaci osob správní tresty (kratší dobu zadržení) a peněžité pokuty. Úřady také kriminalizují šíření informací o ruské invazi, které se odlišují od oficiálního narativu tzv. speciální vojenské operace. Nová kriminalizace šíření lží o ruských ozbrojených složkách umožňuje udělit trest odnětí svobody až na 15 let. Objevují se také případy stíhání za protiválečné komentáře na sociálních sítích, což se stejnou měrou dotýká veřejně známých osob i obyčejných lidí. Ruské úřady mohou využít pro případnou kriminalizaci online aktivity i komentáře z minulosti. Často je stíhání iniciováno vnějším podnětem, např. nahlášením nebo faktorem známosti osoby (srov. Informace OAMP - *Bezpečnostní a politická situace v zemi, Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv* ze dne 8. 3. 2023 a Informace OAMP - *Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí* ze dne 31. 10. 2022).
28. Konkrétní poznatky o tom, že by ruské úřady přistupovaly systematicky odlišně ke svým občanům, kteří se vrací do Ruské federace po dlouhodobém pobytu na Ukrajině, nejsou. Lze se domnívat, že pokud k nějakému neadekvátnímu jednání ze strany ruských úřadů dochází, jde spíše o nahodilé případy. Aktuálně dochází k důkladnému bezpečnostnímu prověřování na hranicích mezi Ukrajinou a Ruskou federací při vstupu do země – existují seznamy osob, které mají být zadrženy, jsou prováděny případné pohovory. Nejsou k dispozici konkrétní informace, že by docházelo k masivnímu porušování lidských práv na základě dlouhodobého pobytu občanů Ruské federace ve třetí zemi. Neexistují ani informace, že by tito lidé byli systematicky vyslýcháni, pouze u zvláštních profilů, např. aktivisté, novináři, blogeri apod., se takové případy objevily, včetně systematických kontrol mobilních telefonů a sociálních sítí (srov. Informace MZV ČR - *Návraty občanů Ruské federace do vlasti* ze dne 10. 2. 2023 a výše citovaná Informace OAMP ze dne 31. 10. 2022).
29. Soud považuje za vhodné na tomto místě uvést, že Nejvyšší správní soud sice shora citovaným rozsudkem č. j. 7 Azs 34/2023–73 zrušil rozsudek zdejšího soudu a rozhodnutí žalovaného zabývající se podobným případem (stěžovatelce, státní příslušnici Ruské federace, která pobývala dlouhodobě na Ukrajině, nebyla původně žalovaným udělena mezinárodní ochrana). Nejvyšší správní soud nicméně rozsudek zdejšího soudu a rozhodnutí žalovaného zrušil především z důvodu, že aktuální zprávy o Ruské federaci, které si žalovaný obstaral, neposkytují spolehlivou odpověď na otázku, jaké následky mohou stěžovatelce hrozit v případě návratu do Ruské federace, pokud tato strávila na Ukrajině podstatnou část svého života, získala tam trvalý pobyt a zaměstnání, hlásí se k ukrajinskému národu a neskrývá protiválečný postoj a související odpor vůči Ruské federaci. Oproti tomu, v nyní souzené věci, jsou ve správním spise obsaženy zprávy, které odpověď v dostačující míře konkrétnosti poskytují.

30. Obsah aktuálních zpráv, které jsou součástí správního spisu, v podstatném koresponduje se souhrnnou zprávou o Ruské federaci *Country of origin information report Russian federation*¹ vydanou Ministerstvem zahraničních věcí Nizozemského království dne 31. 3. 2023, dostupnou na internetových stránkách <https://www.government.nl>, se kterou se soud seznámil za účelem ověření konkrétnosti a aktuálnosti zpráv obsažených ve správním spise. Z této zprávy vyplývá, že po zahájení invaze na Ukrajinu byly pořádány masové protesty proti válce v různých částech Ruska. Úřady odpověděly policejní brutalitou a trestním stíháním účastníků protestů (str. 75). Kritika války může být úřady kvalifikována jako šíření nepravdivé informace nebo jako diskreditace ruských ozbrojených sil. Oboje se trestá správními sankcemi (pokutami). Možné je také zahájení trestního stíhání s mnohem závažnějšími sankcemi (vysoké pokuty, odnětí svobody), zejména pokud se čin opakuje. Trestáno bývá např. zveřejňování nebo sdílení protiválečných nálad na sociálních sítích, šíření a vystavování letáků, plakátů a dalších předmětů s ukrajinskou tematikou či také protiválečné diskuze na veřejných místech, poškozování vlasteneckých symbolů (str. 76, 87, 88, 89 a 91). Lidé kritizující válku či účastníci se protiválečných protestů mohou být zařazeni do seznamu nedůvěryhodných osob; poté jsou podrobeni dohledu úřadů, který se projevuje např. pravidelnými výslechy (str. 71).
31. Ze zprávy *Country of origin information report Russian federation* dále plyne, že není známo, zda existují zvláštní skupiny osob, které jsou vystaveny zvýšenému riziku problémů po návratu do Ruska (str. 113). Dále zpráva hovoří o tom, že lidé, kteří mají ruské i ukrajinské občanství, jsou považováni za Rusy a stejně jako pro ostatní Rusy je pro ně proukrajinský postoj problematický. Pokud jde o ukrajinské občany, kteří cestují do Ruska, existují informace o provádění bezpečnostních prověrek, při kterých byly zaznamenány biometrické údaje takových osob, tyto osoby a jejich věci byly prohledány a dále tyto osoby byly vyslýchány ohledně jejich politického přesvědčení a spojení s ukrajinskými bezpečnostními službami a armádou. Existují též informace o provádění kontrol mobilních telefonů těchto osob (str. 14, 109 a 110).
32. Soud na základě uvedeného shrnuje, že situaci v Ruské federaci nelze klasifikovat jako totální konflikt, ve kterém je z povahy věci, tedy z důvodu pouhé přítomnosti na daném území, vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy každý civilista. Žalobkyně naposledy žila v Ruské federaci v X, tedy nikoli tam, kde docházelo k bezpečnostním incidentům. Z aktuálních zpráv o zemi původu žalobkyně zároveň neplynou konkrétní poznatky, že by občané Ruska navracející se do Ruska po dlouhodobém pobytu na Ukrajině či občané, kteří svou národnost považují za ukrajinskou, byli vystaveni nežádoucímu zacházení či riziku trestního stíhání z tohoto důvodu, tedy že by tato skutečnost sama o sobě představovala rizikový faktor. Nelze vyloučit, že žalobkyně po návratu do Ruské federace bude dotazována na důvody jejího pobytu na Ukrajině, politické přesvědčení apod. Hrozba konkrétního rizika vážné újmy žalobkyně z důvodu jejího dlouhodobého pobytu na Ukrajině však z aktuálních zpráv o Ruské federaci neplyne.
33. Z tvrzení žalobkyně ani neplyne, že by byla představitelkou některé z rizikových skupin. Hrozbě trestního stíhání je v Ruské federaci z důvodu kritiky války na Ukrajině vystaven

¹ Přímý odkaz na obsah zprávy: <https://www.government.nl/documents/directives/2023/06/31/country-of-origin-information-report-russian-federation>

každý občan Ruské federace, z tvrzení žalobkyně se však nepodává, že by projevovала nesouhlas s Ruskou invazí na Ukrajinu. Samotnou hypotetickou možnost, že žalobkyně by mohla v budoucnu nesouhlas s válkou na Ukrajině projevit a proto by mohla v Ruské federaci čelit problémům, nelze považovat za důvod pro udělení doplňkové ochrany. Žalobkyně ani nepatří do kategorie osob, které byly ruskými úřady systematicky vyslýchány po návratu do Ruska.

34. Soud tedy souhlasí se žalovaným, který při zohlednění bezpečnostních incidentů na ruském území v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu dospěl k závěru, že v Ruské federaci neprobíhá takový ozbrojený konflikt, který by odůvodňoval udělení doplňkové ochrany. Tvrzení žalobkyně o tom, že není jasné, jak s ní bude v případě jejího návratu do Ruské federace zacházeno z důvodu jejího dlouhodobého pobytu na Ukrajině, má soud spíše za nepodloženou obavu. Soud proto neshledal důvod pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1, 2 písm. c) zákona o azylu.
35. Nad rámec nutného odůvodnění soud uvádí, že uvedené tvrzení obsažené v žalobě, které žalobkyně uvedla jako důvod pro udělení doplňkové ochrany, nepředstavuje ani důvod pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalobkyně sice v rámci poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu uvedla, že se cítí být ukrajinské národnosti (k čemuž uvedla, že celý život strávila na Ukrajině). Jak je však uvedeno shora, z tvrzení žalobkyně neplyne, že by patřila do kategorie osob, které byly ruskými úřady systematicky vyslýchány. O odlišných postupech ruských úřadů vůči státním příslušníkům Ruské federace toliko z důvodu jejich dlouhodobého pobytu na území Ukrajiny, které by snad dosahovaly intenzity pronásledování, neexistují konkrétní poznatky. Žalobkyni proto dle názoru soudu nehrozí v Ruské federaci pronásledování z důvodu jí tvrzené národnosti.

Důvody dle § 14a odst. 1, 2 písm. d), § 14b zákona o azylu

36. Pokud jde o důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1, 2 písm. d) zákona o azylu, žalobkyně ani v tomto ohledu v průběhu správního řízení nic netvrdila. V žalobě v souvislosti s vyjádřenou nejistotou ohledně zacházení s její osobou z důvodu jejího dlouhodobého pobytu na Ukrajině uvedla, že by Česká republika jejím navrácením na území Ruské federace porušila mezinárodní závazky, neboť je povinna chránit život žalobkyně. V tomto ohledu soud odkazuje na argumentaci shora, kdy nedospěl k závěru, že by žalobkyni v případě jejího návratu do Ruské federace hrozilo konkrétní nebezpečí z důvodu jejího dlouhodobého pobytu na Ukrajině. Tím spíše nelze dospět k závěru, že by měl být po návratu žalobkyně do Ruské federace ohrožen její život. Povinnost vycestovat na území Ukrajiny žalobkyně v důsledku napadeného rozhodnutí nemá. Napadené rozhodnutí tedy není v rozporu s principem *non-refoulement* (zákazem nuceného navrácení osoby do země, kde by jí hrozilo porušení jejích základních lidských práv). Soud souhlasí se žalovaným, že v případě vycestování žalobkyně do země původu nedojde k porušení mezinárodních závazků České republiky, důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1, 2 písm. d) zákona o azylu nejsou dány.
37. Za podmínek stanovených v § 14b zákona o azylu se poskytne doplňková ochrana za účelem sloučení rodiny. Žalovaný nezjistil, že by v České republice byla udělena doplňková ochrana některému z rodinných příslušníků žalobkyně, proto správně vyhodnotil, že ani důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14b zákona o azylu nebyly dány.

38. Soud závěrem konstatuje, že rozumí obavě žalobkyně z návratu na území Ruské federace za situace, kdy velkou část svého života na území Ruské federace nepobývala a nemá tam zajištěno bydlení a zaměstnání. Současně si je soud vědom toho, že ruské státní občanství žalobkyně může být také důsledkem rozpadu Sovětského svazu (neboť žalobkyně uvedla, že se narodila na území Ukrajiny, v roce 1990 byla z Ukrajiny otcem převezena na ruské území, kde žila do prosince 1993 a po rozpadu Sovětského svazu zůstala automaticky Ruskou). Jak však soud vyložil shora, za zemi původu se při posuzování žádosti o mezinárodní ochranu považuje země státního občanství žadatele, přičemž v řízení bylo postaveno najisto, že žalobkyně je občankou Ruské federace. Žalobkyně ostatně není povinná v důsledku napadeného rozhodnutí vycestovat právě do Ruské federace. Má-li pak žalobkyně zájem nadále pobývat konkrétně na území České republiky, může se pokusit využít některý z institutů zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, neboť důvody pro udělení mezinárodní ochrany v žádné z jejích forem na situaci žalobkyně nedopadají (kromě shora vypořádaných tvrzení uváděla žalobkyně v průběhu správního řízení to, že by jí měla být mezinárodní ochrana udělena, neboť má zájem na území České republiky pracovat a uzavřít zde manželství).
39. Soud považuje za vhodné též poukázat na to, že dne 1. 7. 2023 nabyl účinnosti zákon č. 173/2023 Sb., který novelizoval zákon o azylu. Kromě jiného došlo ke změně § 14a odst. 2 zákona o azylu, konkrétně jeho písm. a), podle kterého se za vážnou újmu bude nově považovat trest smrti nebo poprava. Zároveň bylo vypuštěno písm. d) daného ustanovení (rozpor vycestování cizince s mezinárodními závazky České republiky). Podle čl. II bod 1. zákona č. 173/2023 Sb. se však řízení podle zákona o azylu a řízení podle soudního řádu správního, ve věci rozhodnutí vydaného podle zákona o azylu zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a do tohoto dne pravomocně neskončená dokončí a práva a povinnosti s nimi související se posuzují podle zákona o azylu, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; v těchto řízeních se postupuje podle § 3d odst. 2 a 3, § 15 a 25 a § 87 odst. 1 zákona o azylu, ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Soud tedy s ohledem na uvedenou přechodnou úpravu posoudil důvody pro udělení doplňkové ochrany ve shodě se žalovaným dle zákona o azylu ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti uvedené novely, neboť řízení o žádosti o mezinárodní ochranu žalobkyně bylo zahájeno dne 17. 3. 2022 (přede dnem nabytí účinnosti novely).

V. Závěr a náklady řízení

40. Soud z výše uvedených důvodů shledal, že námitky uplatněné žalobkyní jsou nedůvodné. Žalobkyni nehrozí v Ruské federaci skutečné nebezpečí vážné újmy z důvodu jejího dlouhodobého pobytu na Ukrajině, obavy žalobkyně v tomto směru jsou nepodložené. Žalovaný při posuzování důvodu pro udělení humanitárního azylu nevybočil z mezí správního uvážení a ani jej nezneužil. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí soud přihlížet z úřední povinnosti, zamítl žalobu dle § 78 odst. 7 s. ř. s.
41. Výrok o nákladech řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch; žalovanému, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům řízení.

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost (mimořádný opravný prostředek) ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice 24. leden 2024

Jaroslav Vávra v. r.
soudce